

Jeg maa gjøre som jeg vil..men det er ikke saa let - Christine Tangs ægteskab med Henrik Valeur

Af cand.mag. Stine Lucia Rasmussen

Christine Lorenze Tang (1838-1925) levede det meste af sit liv på herregården Nørre Vosborg ved Ringkøbing. Hun var den ældste datter af seks piger i familien Tang, som havde en forholdsvis alternativ baggrund for en godsejerfamilie at være. Christines tipoldeforældre var oprindeligt fæstebønder på Nørre Vosborg, da det var godsejer Henrik Johan Leth, som ejede herregården. De ønskede for alt i verden, at deres søn, Peder Tang, skulle have bedre muligheder i livet, end de havde haft. Derfor opsøgte de godsejeren i 1751 for at købe Peder fri af stavnsbåndet. Efter nogle hårde forhandlinger fik de købt deres søn fri, og han skaffede sig herefter en læreplads hos købmand Christen Noe i Ringkøbing.

Tanghuset på Nørre Vosborg, som blev ombygget i nyklassicistisk stil af Christines fader, Andreas Evald Meinert Tang i perioden 1838-39. Christine havde tænkt familiens herregård som den perfekte ramme for sit ægteskab, men sådan foldede begivenhederne sig ikke ud. Foto: Søren Rasmussen.

Her lykkedes det ham sidenhen at få gang i en lukrativ skibshandel med Norge og Holland, hvilket gjorde ham til en holden mand og indlemmede ham i byens elite. Derfor kunne han i 1786 tage springet som godsejer sammen med sin bror, hvilket skete ved købet af Sønder Vosborg og Nørre Vosborg. Efter nogle år blev Sønder Vosborg solgt fra med god fortjeneste, og Peder Tang blev herefter eneejer af Nørre Vosborg. Godset var ved hans overtagelse meget nedslidt på grund af den tidligere ejers dårlige økonomi, men Peder Tang så muligheder i den gamle herregård og byggede i 1790 det elegante porttårn, som den dag i dag står som minde over Christines oldefars arbejdsomhed.¹

Christines far var etatsråd Andreas Evald Meinert Tang, som i samtiden blev kendt som en mand, der interesserede sig både for politik og kultur. Han havde en tæt kontakt til politikeren Ole Kirk, som stammede fra lokalområdet, og digteren Steen Steensen Blicher, hvis folkemøder på Himmelbjerget i perioden 1839-45, han ofte deltog i. Det var også under Andreas Evald, at Nørre Vosborg fik besøg af den berømte eventyrdigter H.C. Andersen og sidenhen Frederik VII og Grevinde Danner. Stedet var derfor hjemsted for én af de ledende

Porttårnet som blev opført af Peder Tang efter hollandsk forbillende. Bygningsværket står meget markant i landskabet - næsten som et fyrtårn for Tangslægtens position i samfundet. Foto: Stine Lucia Rasmussen.

personligheder i Vestjylland. Andreas Evald var gift med Marie Elise Fenger, som stammede fra København, hvor hendes fader var sæbefabrikant. Andreas Evald havde med hende fundet sig en hustru fra det bedre borgerskab. De fik hele seks børn sammen, alle døtre. Det var derfor Christine og hendes fremtidige ægtemand, som skulle overtage den fædrene gård. Denne overtagelse lod dog vente på sig i mange år, og Christines fader døde i 1868, inden Christine havde fundet en egnet ægtemand. Det blev derfor Christines moder Marie Elise, som drev herregården videre sammen med sin forpagter.

Christine Lorenze Tang og Henrik Stampe Valeur kom fra hver deres sociale baggrund. Christine var godsejerdatter fra Vestjylland, mens Henrik indtog Ålborgs bryggeriverden. Det blev et ægteskab, hvor bølgerne gik højt. Foto: Helle Skaarup, Nørre Vosborg.

Overvejelser før ægteskabet

I en alder af 38 år fandt Christine dog sit livs udkårne og arvtageren til familiens herregård, og hun blev gift i 1877. Det lader til, at ægteskabet mellem Christine og Henrik Stampe Valeur var både et kærligheds- og fornuftsægteskab – dog et mere alternativt et af slag-sen. Henrik var af en gammel købmandsslægt, som oprindeligt stammede fra Norge. Det var en familie, som havde været en integreret del af det bedre borgerskab gennem flere hundrede år. Henriks far købte et ålborgensisk bryggeri i Urbansgade, som senere blev kendt under navnet bryggeriet Urban. Efter faderens død drev Henriks mor det videre, og i 1860 overtog Henrik selve virksomheden. Bryggeriet endte i perioden med at være det største bryggeri i Ålborg. Henrik var dog enkemand, da Christine mødte ham, og han havde i forvejen fire børn, som han fået sammen med Cecilie Kirstine Larsen. Børnene hed Elisabeth, Gunild, Ingeborg og Hans, der som det yngste barn blev født kort inden moderens død. Det var derfor ikke kun ægteskabet, som Christine skulle vænne sig til, det var også rollen som moder.

Ægteskabet mellem de to var noget, som både familien Valeur og familien Tang ville få goder af. Familien Valeur ville gennem ægteskabet blive knyttet til en af de mest anerkendte slægter i Vestjylland og ville dermed få en højere social placering i samfundet. Derudover var der et mere praktisk aspekt - Henrik fik en moder til sine fire børn. Christine derimod fik en mand til at lede Nørre Vosborg, hvilket var noget, der glædede både familie og venner. Familievennen

Caroline Jensen var således en af de personer, som ytrede denne holdning: „Hvor stor en glæde det vist må være for Deres moder at opleve, at se det gamle Vosborg atter under styret af en mand og for Dem at forblive i Deres barndoms og ungdomshjem.“² I dag kan man måske undre sig over, at det nærmest blev set som en selvfølge, at en herregård skulle ledes af en mand. I 1800-tallet var det ualmindeligt, at ugifte kvinder ledte herregårde alene, mens det i perioden dog var mere normalt, at man havde enker, som ejede herregårde, indtil deres børn kunne overtage godset. Det var derfor normen, at det var en mands navn, der skulle stå på skødet til herregården. Christines mor, Marie Elise, solgte da også kort inden brylluppet Nørre Vosborg videre til Henrik.

Bryllupsrejse med problemer

Selvom man kan læse flere steder i Christines dagbøger, at hun glædede sig til at blive Henriks hustru, viste ægteskabet sig dog hurtigt ikke at være nogen dans på roser. Allerede på deres bryllupsrejse til Italien begyndte problemerne at vise sig. Det virker til, at de to nygifte havde meget forskellige personligheder, hvilket resulterede i, at Henrik gik på vandreture alene, mens Christine sad ensom hjemme på hotelværelset. I stedet for at konfrontere ham med sin utilfredshed vendte hun problemerne i ægteskabet mod sig selv og gjorde sig selv ansvarlig for deres problemer: „Jeg er vist ikke livlig nok, men han er og af en taus Natur [o] g jeg har saa ofte Følelse af at han helst vil være i Ro og ene.“³ Hendes indføring i dagbogen vidner om lidt

af et paradoks i deres ægteskab. Det virker til, at han har søgt en selvstændig kvinde, som kunne underholde sig selv, når han havde behov for at være alene eller på arbejde i Ålborg. Når han var sammen med hende, skulle hun derimod være udadvendt og charmerende. Henrik blev sandsynligvis forelsket i den selvstændige kvinder, hun var, før de blev gift. Christine havde i mange år vænnet sig til at være sammen med sin moder og egentlig gøre, som hun fandt bedst, men samtidig var hun præget af sin herskabelige opvækst, der pointerede kvindens rolle i ægteskabet som det blide midtpunkt i familien. Hun skulle først og fremmest være hustru, moder og den perfekte værtinde. Derfor har Christine sandsynligvis ændret sin opførsel, efter hun blev Henriks hustru. Det lader til at have ført til en personlig forvirring i forhold til den rolle, som hun havde i ægteskabet. Hun virker til at have været dybt betaget af ham, mens det måske har irriteret Henrik en anelse, hvilket kom til udtryk på bryllupsrejsen ved flere lejligheder: „Han[kan] ikke lide at jeg er optaget af ham og jeg har jo ingen Andre her. Jeg maa gjøre som jeg vil siger han, men det er ikke saa let.“⁴

Livet som mand og hustru

Efter hjemkomsten kunne man måske håbe, at Nørre Vosborgs vante rammer ville hjælpe på forholdet mellem de to ægtefæller, men dette viste sig ikke at være tilfældet. Det hænger til dels sammen med den mærkelige boligsituation, der var i deres ægteskab. Henrik vedblev med at lede Urban bryggeriet, hvilket krævede hans tilstedeværelse i Ålborg. Han beholdte

derfor sin bolig i byen og besøgte i weekender sin hustru og børn på Nørre Vosborg. Christine var meget knyttet til sin hjemegn og moder. Derfor passede denne ordning måske hende i første omgang, men hun havde sandsynligvis håbet, at Henrik oftere ville være hjemme ved hende, end tilfældet var. Grunden til, at Henrik valgte at opholde sig meget i Ålborg kan hænge sammen med, at han ikke befandt sig særlig godt på Nørre Vosborg, og han måske ikke var så interesseret i godsdrift, som Christine havde ønsket. Hun skriver blandt andet i sin dagbog: „Jeg bliver altid bedrøvet over naar han siger at han kjeder sig her, som jeg har faaet ham ind paa noget han fortryder.“⁵ Her kan man sammentænke det aspekt, at der ved indgåelsen

Christine havde et tæt forhold til Nørre Vosborg og hendes moder. Hun havde derfor en forhåbning om, at Henrik ville blive ligeså glad for herregården, som hun var. Henrik var mere forbeholden med sin kærlighed til Nørre Vosborg, og Christine var derfor ofte alene i huset sammen med Henriks døtre. Her ses Tanghusets stuer i 2007, inden de blev færdigindrettet efter den store restaurering. Foto: Søren Rasmussen.

af ægteskabet også var et praktisk aspekt – at sikre en ny ejer af Nørre Vosborg, men det virker som om, at Christine skulle gøre meget for at overtale ham til at købe familiens herregård, idet han havde en del betænkeligheder ved overtagelsen.⁶ Derudover har Henrik måske været lidt for meget et bymenneske til helt at værdsætte de vestjyske vidder.

I 1879 blev Christine gravid til stor glæde for dem begge – især Christine havde et stort ønske om at blive mor til sine egne børn. Glæden varede dog ikke længe, da hun i juli 1879 nedskriver i sin dagbog: „Min Angst sidst var grundet næste Dag blev jeg mere syg fik Blodstyrtning.“⁷ I tiden efter var hun både fysisk og psykisk præget af den ufrivillige abort. Hun følte især, at der var kommet en distance mellem hende og Henrik, da han ikke forstod, hvad hun havde været igennem.⁸ I stedet søgte hun trøst hos sin moder, som hun var tæt knyttet til, og som stadig boede på Nørre Vosborg.

På trods af adskillige problemer i ægteskabet var Henrik dog ikke interesseret i at blive skilt fra Christine, selvom hun en enkelt gang foreslog det. Han ville ikke have deres forhold anderledes.⁹ Måske passede deres underlige ægteskabskonstellation ham egentlig meget godt. Henrik kunne tage til Nørre Vosborg, når han havde behov for at være sammen med sine børn og sin hustru, hvis han derimod havde brug for at være lidt alene, kunne han tage hjem til sin bolig i Ålborg. På den måde kunne Christines mand få det bedste fra begge verdener: familie og ungkarleliv på samme tid! Det virker derfor som om, det har været Christine, der har haft sværest ved at leve adskilt.

Ægteskabet med Henrik blev ikke langvarigt og efter kun tre års samliv, måtte Christine indstille sig på et nyt liv som enke på herregården. Helt alene var hun dog ikke, da hun stadig var mor for Henriks fire børn. Christine er her portrætteret i hendes sidste levedår, hvor det efterhånden var børnebørn, der indtog Nørre Vosborgs stuer. Foto: Helle Skaarup, Nørre Vosborg.

Det var dog ikke mange år, Christine kunne kalde sig for hustru – allerede i 1880 døde Henrik Stampe Valeur, og ægteskabet varede dermed kun tre år. I tiden efter levede Christine som enkefrue på Nørre Vosborg sammen med sin mor og søsteren Molly, som var opkaldte efter moderens kælenavn. Som enkefrue gjorde Christine meget ud af at mindes familiens historie, idet hun nedskrev den og arrangerede mindefester for at ære sin fader. Hun vedblev gennem resten af livet at have en tæt kontakt med Henriks fire børn, som hun havde fået et nært forhold til. Selvom ægteskabet med Henrik måske ikke havde været det mest lykkelige, satte hun dog hans minde højt gennem alle sine år som enke på Nørre Vosborg.

Litteraturliste

Upubliceret materiale

Arkivmaterialet findes på Landsarkivet for Nørrejylland (LAV)

Privatarkivet for Christine Tang Valeur:

Pr 2331-1, *Brev fra Caroline Jensen i Slagelse, d. 4. marts 1877*

Pr 2331-35, *Christine Tang Valeurs dagbog 1877*

Pr 2331-36, *Christine Tang Valeurs dagbog 1879*

Noter:

- 1 Ph.d.-stipendiat Signe Steen Boeskov har i artiklen „Fra Bugge og Podebusk til Peder Tang – om historiefortælling på herregården Nørre Vosborg“ (s. 130-137) i *Herregårdshistorie* 2 fortalt om Peder Tang og om de myter, der knytter sig til hans herkomst.
- 2 LAV, Pr 2331-1, Brev fra Caroline Jensen i Slagelse d. 4. marts 1877, s. 2
- 3 LAV, Pr 2331-35, Christine Tang Valeurs dagbog 1877, s. 108
- 4 LAV, Pr 2331-35, Christine Tang Valeurs dagbog 1877, s. 117
- 5 LAV, Pr 2331-36, Christine Tang Valeurs dagbog 1879, s. 134
- 6 LAV, Pr 2331-35, Christine Tang Valeurs dagbog 1877, s. 176
- 7 LAV, Pr 2331-36, Christine Tang Valeurs dagbog 1879, s. 123
- 8 LAV, Pr 2331-36, Christine Tang Valeurs dagbog 1879, s. 133
- 9 LAV, Pr 2331-36, Christine Tang Valeurs dagbog 1879, s. 134

